

Irske legende

Irske legende

IRSKE LEGENDE

Najbolj priljubljene zgodbe z Irske

Favourite Irish Legends

Darilna izdaja, 1. natis

Prevodi

Laura Jelen, Tjaša Jožič, Anja Keše, Brina Prah, Katja Rupel,
Kaja Seles, Kaja Stermecki, Matjaž Vuherer, Katarina Zobec in
Hana Žerjav

Ilustracije

Teja Arzenšek, Irina Barašin, Tara Filčič, Maja Planko, Ana Romih,
Zala Seles, Nastja Turnšek in Katarina Zobec

Ilustracija na naslovnici in zadnji strani (Setanta)

Nastja Turnšek

Ilustracija na notranji naslovnici

Zala Seles

Mentorstvo dijakom prevajalcem

Polonca Zalokar

Mentorstvo ilustratorjem

Darja Povše

Lektoriranje

Katarina Petač

Oblikovanje in prelom

Karmen Kotnik

Tisk

Grafika Gracer

Naklada

250 izvodov

Šolski center Celje

Gimnazija Lava

Celje, avgust 2018

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

398.2(417)

IRSKE legende : [najbolj priljubljene zgodbe
z Irske = favourite Irish legends] / [prevodi Laura
Jelen ... [et al.] ; ilustracije Teja Arzenšek ... et al.]. -
1. izd. - Celje : Šolski center, Gimnazija Lava, 2018

ISBN 978-961-6871-11-2

295696384

Nastanek in izdajo knjige je sofinanciralo Razvojno središče talentov II. gimnazije
Maribor (RaST), ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in
Republika Slovenija.

Projekt RUST
GIMNAZIJA MARIBOR

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
IZOBRAŽEVANJE
SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ

Vsebina

Uvodne misli.....	4
Losos modrosti.....	5
Fionn in zmaj.....	8
Škotski velikan.....	14
Oisín	20
Setanta	26
Rjavi bik iz Cooleyja.....	31
Deirdrijino gorje.....	37
Vilinski vrt.....	43
Niamh.....	50
Kletke duš.....	56
Sveti Patrik	62
Lirovi otroci.....	67
Brendan.....	73
Viri in literatura	79
Opombe k legendam.....	80
Izgovorjava imen.....	88

Uvodne misli

Pred vami je zbirka najbolj priljubljenih tradicionalnih irskih legend. Po Škotskih pravljicah je to druga knjiga; prevodi in ilustracije zgodb so avtorsko delo dijakov in profesorice Gimnazije Lava s Šolskega centra Celje. Pri prevajanju in ilustriranju so sodelovali dijaki vseh letnikov. Zbirka Irske legende vsebuje najbolj priljubljene zgodbe, kot so Lirovi otroci, Škotski velikan, Brendan, Sveti Patrik, Deirdrijino gorje, Losos modrost, pa tudi zgodbe o škratih, vilincih ter največjih irskih junakih: Setanti — Cú Chulainnu in Fionnu. Legende bodo burile domišljijo otrok in odraslih vseh starosti.

Legende smo opremili z opombami, ki bodo najverjetneje bolj v oporo odraslim kot otrokom. Odločili smo se, da obdržimo izvirna imena keltskega izvora in tako ohranimo pristnost legend. V ta namen smo dodali poenostavljeno izgovorjavo lastnih in krajevnih imen, da bi bralci ob prebiranju lažje in pravilno izgovarjali irska imena.

Iskrena hvala vsem dijakom in dijakinjam, ki so posvetili svoj prosti čas ustvarjanju, mentorici ilustratorjem, lektorici, oblikovalki knjige, knjižničarjem šolske knjižnice, vodstvu šole ter vsem, ki so nas spodbujali pri ustvarjanju. Posebno se zahvaljujemo prevajalki Tini Mahkota, ki nas je počastila s svojim obiskom na šoli in z nami delila prevajalske izkušnje, ter akademskemu slikarju Viktorju Povšetju za pomoč pri ilustracijah. Zahvala velja tudi irski založbi Gill Books iz Dublina, ki se je prijazno odzvala in dovolila izid prevoda v šolske namene in Veleposlaništvu Irske za pomoč pri zapisu izgovorjave irskih imen.

Polonca Zalokar

Losos modrosti

Nekoč, pred davnimi časi, je irskega kralja varovala posebna vojska, imenovana fianna. Njen najslavnejši poveljnik je bil mož z imenom Cumhall. Njegovi sovražniki so mu zavidali, zato so ga umorili. Cumhallovo ženo je skrbelo, da bodo ubili tudi njenega mladega sina Fionna, zato ga je odpeljala k bojevnica, ki sta živeli na pobočjih gorovja Sliabh Bloom. Ker je vedela, da se bo nekoč njen sin pridružil fianni, ju je prosila, da fantiča naučita vse, kar bi kot Cumhallov sin moral znati.

V tistih časih je moral vsak mladenič, ki se je želel pridružiti fianni, prestati težke preizkuse. Vojščak se je moral le s ščitom braniti pred sulicami devetih mož, preskočiti je moral oviro v višini svoje glave in na pamet znati dvanajst knjig poezije. Ko sta bojevnici naučili Fionna vseh potrebnih vojaških veščin, sta ga napotili k pesniku Finnéigeasu, da bi ga naučil dvanajst knjig poezije.

Finnéigeas je že dolgo živel na obrežju reke Boyne in tam lovil ribe. V reki Boyne je plavala riba, znana kot

losos modrosti. Tisti, ki bi to ribo ujel in jo pojedel, bi vedel vse, kar je mogoče vedeti na tem svetu. Finnéigeasu je bil mlad svetlolas Fionn všeč, zato je postal njegov učitelj. Ko se je nekega dne Fionn učil eno od pesmi, je zaslišal krik. Stekel je k

reki; tam je stal Finnéigeas in v roki držal ogromnega lososa. »Fionn, prosim, vzemi ribo in mi jo speci,« je dejal. »In zapomni si: ne smeš pojesti niti koščka ribe.«

Fionn je storil, kar mu je bilo naročeno. Zanetil je ogenj, očistil lososa in ga dal nad ogenj, da bi ga spekel. Med pečenjem se je na lososu pojavil mehurček. Fionn je brez pomislekov segel proti lososu in mehurček predrl. Pri tem si je opekel palec. Da bi ustavil bolečino, je dal palec v usta.

Ko se je Finnéigeas vrnil, je bil losos ravno pečen. Starec si je ogledal Fionna in v njegovih očeh zagledal modrost, ki jo je vsa ta leta iskal.

»Ničesar več te ne morem naučiti,« je rekel žalostno. »Odidi do Tare in zavzemi mesto svojega očeta na čelu fianne. Svojo modrost pa vedno koristi po pameti.«

Fionn se je tako pridružil fianni. Od takrat je, kadar je naletel na težavo, dal palec v usta in takoj se je domislil rešitve.

Fionn in zmaj

Zbogom, je Fionn dejal Finnéigeasu in se odpravil na pot. Pot do mesta Tara je bila natrpana s prihajajočimi gosti veličastnega festivala Samhaina. Fionn je prispel v mesto ravno pravšnji čas za pojedino, ampak v dvorani, kjer je potekala pogostitev, ni bilo prostega mesta zanj.

»Kdo si?« ga je vprašal kralj. »Ne poznam te, predstavi se mi.«

»Sem Fionn, Cumhallov sin,« je rekel mladenič. V dvorani je zavladala tišina. Vse oči so bile uprte v Golla mac Morno, moškega, ki je ubil Cumhalla, Fionnovega očeta.

Kralj je spregovoril: »Dobrodošel si na moji pojedini, saj si sin mojega prijatelja.« Fionna je posedel poleg svojega sina in tako se je pojedina lahko pričela.

Kralj je med pojedino spregovoril: »Taro zadnjih devet let obiskuje zli duh, ki se pojavlja kot zmaj in s svojim bruhanjem ognja povzroča škodo v mestu. Moji čarodeji so nemočni. Mnogi bojevniki so ga že poskusili ubiti, ampak nikomur še ni uspelo. Ali je med vami tisti, ki bo rešil Taro?« Nihče mu ni odgovoril. Vstal je Fionn.

»Kakšna nagrada čaka tistega, ki bo porazil zmaja?« je vprašal.

Kralj mu je odgovoril: »Izpolnil mu bom katerokoli željo!«

»Če je res tako, bom jaz ubranil Taro tega zlega duha,« je dejal Fionn.

Fionn je odšel na zunanjo stran mestnega obzidja. Nebo je bilo temno, slišati ni bilo ničesar. Ljudje so bili zbrani na varnem v mestu. Fionn je zaslišal korake.

»Kdo prihaja?« je zaklical.

»Prijatelj sem,« je zaslišal v odgovor. »Bil sem prijatelj tvojega očeta in prišel sem poplačat uslugo, ki jo je tvoj oče storil zame. Ko se zmaj približuje, igra prijetno melodijo. Kdorkoli sliši to glasbo, v trenutku zaspi.

Vzemi to čarobno sulico in ko boš zaslišal glasbo, si jo pritisni ob čelo, da melodija ne bo imela moči nad tabo.
Zdaj pa moram odhiteti.«

Fionn je ostal sam.

Iz teme se je slišal tih, prijeten zvok. Bila je čarobna glasba iz sveta vil. Fionn si je takoj pritisnil sulico ob čelo. Čeprav so vsi prebivalci Tare padli v globok spanec, je ostal Fionn buden.

Zmaj je izbruhnil velik moder plamen. Fionn je nameril, vrgel sulico in zmaj se je mrtev zgrudil na tla. Fionn mu je odrezal glavo.

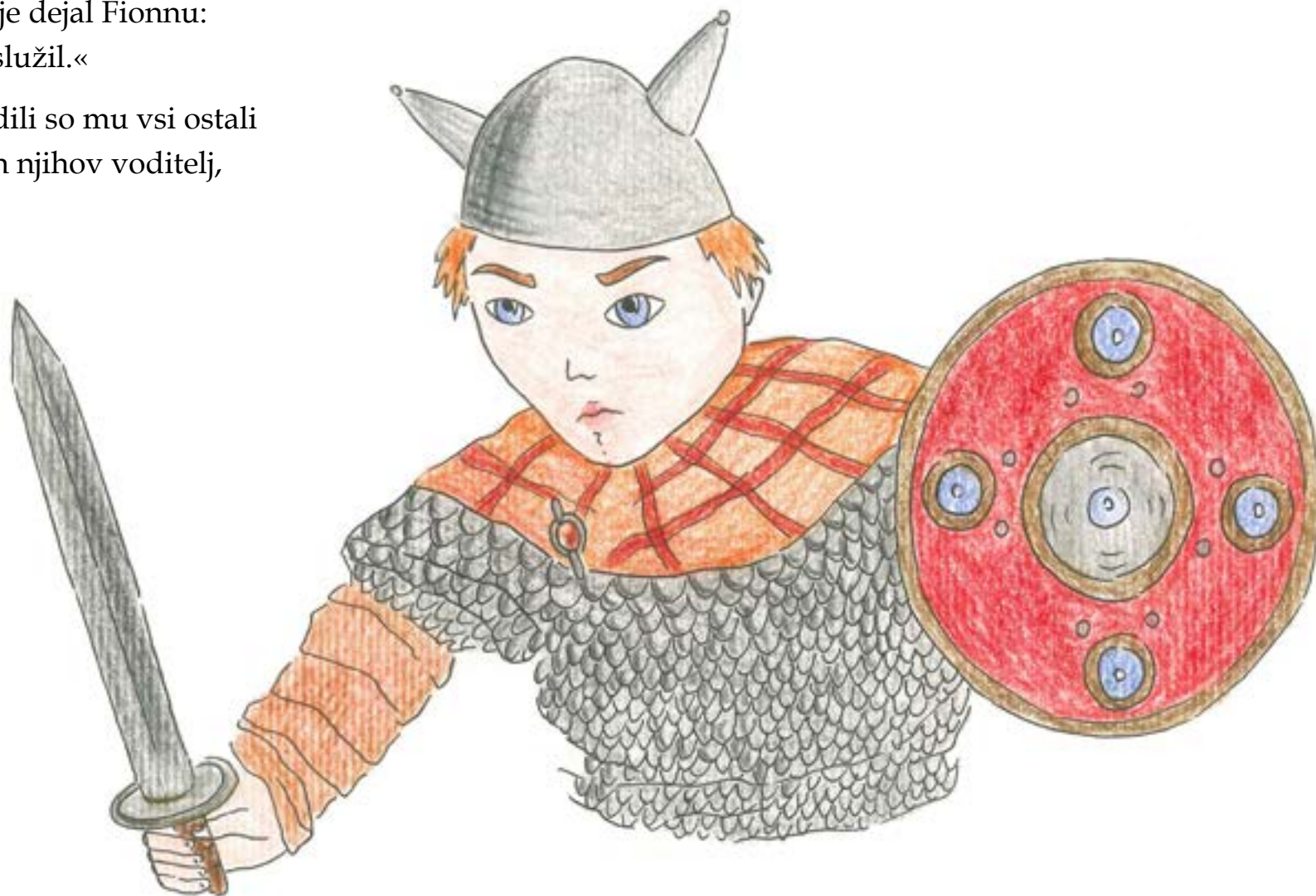
»Kakšna je tvoja želja?« ga je vprašal kralj.

»Želim biti voditelj fianne, kot je bil moj oče,« je odgovoril ponosni junak. Kralj mu je prikimal.

»Na voljo imaš dve možnosti,« je kralj dejal Gollu mac Morni. »Lahko sprejmeš Fionna za svojega voditelja ali pa moraš zapustiti Irsko.«

Goll je nekaj časa razmišljal, nato pa je dejal Fionnu:
»Tu je moja roka. Z veseljem ti bom služil.«

Goll mac Morna se je podredil in sledili so mu vsi ostali bojevniki fianne. Tako je postal Fionn njihov voditelj, kot je bil pred njim že njegov oče.

Škotski velikan

Pred davnimi časi sta na gradu, ob obali irske dežele Antrim, živela Fionn in njegova žena Una. Nekega dne je prišel mimo tujec. Bil je sel s Škotske, iz dežele onkraj morja.

»Mogočni Angus vas je izzval na boj,« je rekel. »On je največji, najmočnejši in najstrahovitejši velikan na celotnem Škotskem. Slišal je za vašo veliko moč in želi se pomeriti z vami. Premagal je že vse druge velikane, le vi ste še ostali. Ali sprejmete njegov izziv?«

»Seveda sprejemem,« je odgovoril Fionn, »nemudoma se bom začel pripravljati.«

In to je tudi storil.

Od tega dne je Fionn trdo delal. Odločil se je sezidati kamnito pot čez morje do Škotske. Ta pot je bila zelo nenavadna, sestavljalo jo je na tisoče črnih kamnov. Vsak kamen je bil drugačne oblike in višine. Nekateri so imeli šest stranic, drugi osem in nekateri celo več kot deset.

Bojevniki fianne so začudeno opazovali Fionna, ki je vsak dan pridno delal. In kmalu je most segal že zelo daleč. Nekega večera, ko se je Fionn vrnil domov, je opazil, da je Una zaskrbljena.

»Kaj je narobe?« jo je vprašal.

»Oh, Fionn,« je vzkliknila, »danes sem slišala grozno novico. Slišala sem, da je Angus veliko večji od tebe in zagotovo močnejši.«

»Če ga ne morem premagati s svojo močjo, potem morava najti drugo pot. Mogoče res nisem tako velik in močan kot on, sem pa veliko pametnejši.«

Fionn in Una sta dolge ure iskala rešitev. Imela sta veliko idej, a nobena ni bila dovolj dobra. Zmanjkovalo jima je časa.

Še isti teden ju je zopet obiskal Angusov glasnik. Tokrat je oznanil, da bo Angus prispel čez dva dni.

»Povej mu, da je Fionn pripravljen in ga čaka,« mu je naročila Una. Potem pa se je obrnila k možu in mu rekla: »Ti pa ne skrbi, imam načrt.«

Una je naslednja dva dni trdo delala. Ves svoj čas je porabila za rezanje, šivanje in pletenje.

»Ti pleteš in šivaš v takšnih časih!« je vzkliknil Fionn.

»Mislil sem, da imaš načrt.«

»Dobro poglej,« mu je odgovorila Una. »Kaj vidiš?«

»Oblačila. Vidim oblačila, ampak zelo so nenavadna!« se je čudil Fionn.

»Ne obotavljaj se, samo obleci jih,« mu je naročila Una.

Kakšen prizor je bil to! Fionn je imel oblečeno dolgo srajco, obut je bil v par ogromnih otroških čeveljčkov in na glavi je imel veliko otroško kapico.

»Medtem ko si delal, sem prosila Fergus, naj naredi veliko zibelko. Kar leži vanjo,« mu je rekla Una.

»Nimava veliko časa.«

Angus se je približeval. Ko je prihajal, so se tresla tla.

»Kje je mogočni Fionn? Pripotoval sem z daljne Škotske, da bi ga našel,« je rjovel velikan. »Se me mar boji spoznati?«

Una mu je odprla vrata in rekla: »Vstopite, prosim. Dobrodošli pri nas. Fionn je na lovu, vendar se bo kmalu vrnil. Prosila bi vas, da govorite malce tišje, saj najin dojenček spi.«

»To je vajin dojenček?« je Angus presenečeno vzdihnil.

»Ja. Res je še majhen, vendar bo zrasel,« mu je odgovorila Una.

Angus se je prestrašil. Nikoli še ni videl dojenčka, ki bi bil tako velik.

»Če je to Fionnov dojenček, kakšen je potem Fionn?« se je spraševal. »Potemtakem mora biti gromozanski!«

Angus je odhitel ven in ne da bi se obrnil je stekel čez kamnito pot.

Medtem ko je tekel, pa ga je spreletela misel: »Kaj, če mi Fionn sledi?«

Da bi to preprečil, je pričel s poti odstranjevati kamne, še preden se je vrnil na Škotsko. Pustil je samo nekaj metrov poti, ki se je z obale Antrim raztezala v morje. Ta del poti je ostal vse do danes.

Oisín

Bil je večer in Fionn se je vračal domov. Njegova

lovska psa, Bran in Sceolán, sta bila ob njem.

Nenadoma je pred njih skočila srnica in psa sta se zapodila za njo. Fionn jim je sledil in ko jih je končno dohitel, sta psa mirno ležala poleg srnice.

»Zagotovo je ena od vilincev,« je pomislil.

Sredi noči se je Fionn zbudil in zagledal prelepo dekle, ki je stalo poleg njega. Vedel je, da mora biti to dekle srnica, ki jo je lovil ves dan.

»Potrebujem tvojo pomoč, Fionn,« je zašepetala nežno.

»Ime mi je Sadhb in ti si edini, ki mi lahko pomaga.

Pred dvema letoma me je eden od druidov, Fear Dorcha, želel vzeti za ženo. Ker sem ga zavrnila, je nadme priklical urok in me spremenil v srno. Le moški, ki ga ljubim, me lahko reši.«

»Povej mi, kje je ta moški, in odpeljal te bom k njemu,« je odgovoril Fionn.

»Tukaj je, pred mano,« je zajokala Sadhb.

»Medtem ko sem s teboj, sem lahko človek in Fear Dorcha mi ne more do živega.«

Fionn je bil navdušen, ko je to slišal, saj se je vanjo zaljubil tisti trenutek, ko jo je zagledal. Prav kmalu sta se poročila in živela srečno v njegovi utrdbi na hribu Allen.

Nekega dne so Fionnu sporočili, da so Normani spet na poti s svojimi ladjami in so pripravljeni na

napad. Fionn si je pripravil vse potrebno za odhod, kajti dolžnost fianne je bila zaščititi deželo pred napadalci.

Preden je odšel, je posvaril Sadhb, naj se ne sprehaja zunaj utrdbe, dokler se ne vrne. Bitka je bila dolga in težka, na koncu so se morali

poraženi napadalci vrniti k svojim ladjam. Takoj za tem se je Fionn vrnil domov.

Ko je prispel do utrdbe, ga je pričelo skrbeti, saj ni nikjer videl Sadhb. Zbal se je zanjo in stekel v utrdbo. Njegov glavni služabnik je prišel do njega in mu povedal strašno novico.

»Neko jutro, ko je Sadhb zrla v daljavo, je navdušeno kriknila. Zaklicala je, da si se vrnil. Pogledali smo in te videli z Branom in Sceolánom, a smo bili začudeni, saj ni bilo s tabo nobenega od tvojih bojnikov. Preden smo lahko karkoli rekli, je Sadhb stekla ven, da bi te pozdravila. Ko se je približala tvoji podobi, je ugotovila, da nisi bil ti, ampak Fear Dorcha. Bili smo nemočni in lahko smo le nebogljenopazovali, kako se jo je dotaknil z rjavo palico in Sadhb se je spremenila v srnico. Poskušala je pobegniti, a sta ji psa to preprečila. Nič ni bilo mogoče storiti.«

Fionn je naslednjih sedem let iskal Sadhb. A mu je ni uspelo najti. Nekega večera, ko se je vračal domov, sta njegova lovska psa nenadoma zbežala proti manjšemu gozdu. Fionna je prevzel nenavaden občutek, zato jima je radovedno sledil.

Tam, pod drevesom, je stal majhen deček, star približno sedem let. S Fionnom sta se spogledala. Potem je fant stegnil roko in jo položil v Fionnovo. Fionn se je zazrl v njegov obraz in prepoznal oči svoje čudovite žene Sadhb. Vedel je, da je deček njegov sin.

Deček je šel s Fionnom domov. Sprva ni znal govoriti, ko pa se je naučil jezika, je pripovedoval Fionnu o srni, ki je skrbela zanj. Govoril je o visokem temnem možu, ki je prihajal in poskušal govoriti s srno, a ta mu je vselej pobegnila. Zadnja stvar, ki se jo je spomnil, preden je spoznal Fionna, je bila, da je ta moški udarjal srno z

rjavo
palico
in jo prisilil, da
mu je sledila.

»Zares si moj sin,« je rekel Fionn žalostno. »Ljubil sem tvojo mater, ampak Fear Dorchu mi jo je ukradel. A on nima moči nad teboj. Ostal boš z mano in ko boš dovolj star, se boš pridružil fianni. Klical te bom Oisín, majhen srnjak.«

Oisín je postal dober bojevnik in slaven pesnik. Ko je odrasel, je obiskal svojo mamo v deželi Tír na n-Óg.

Setanta

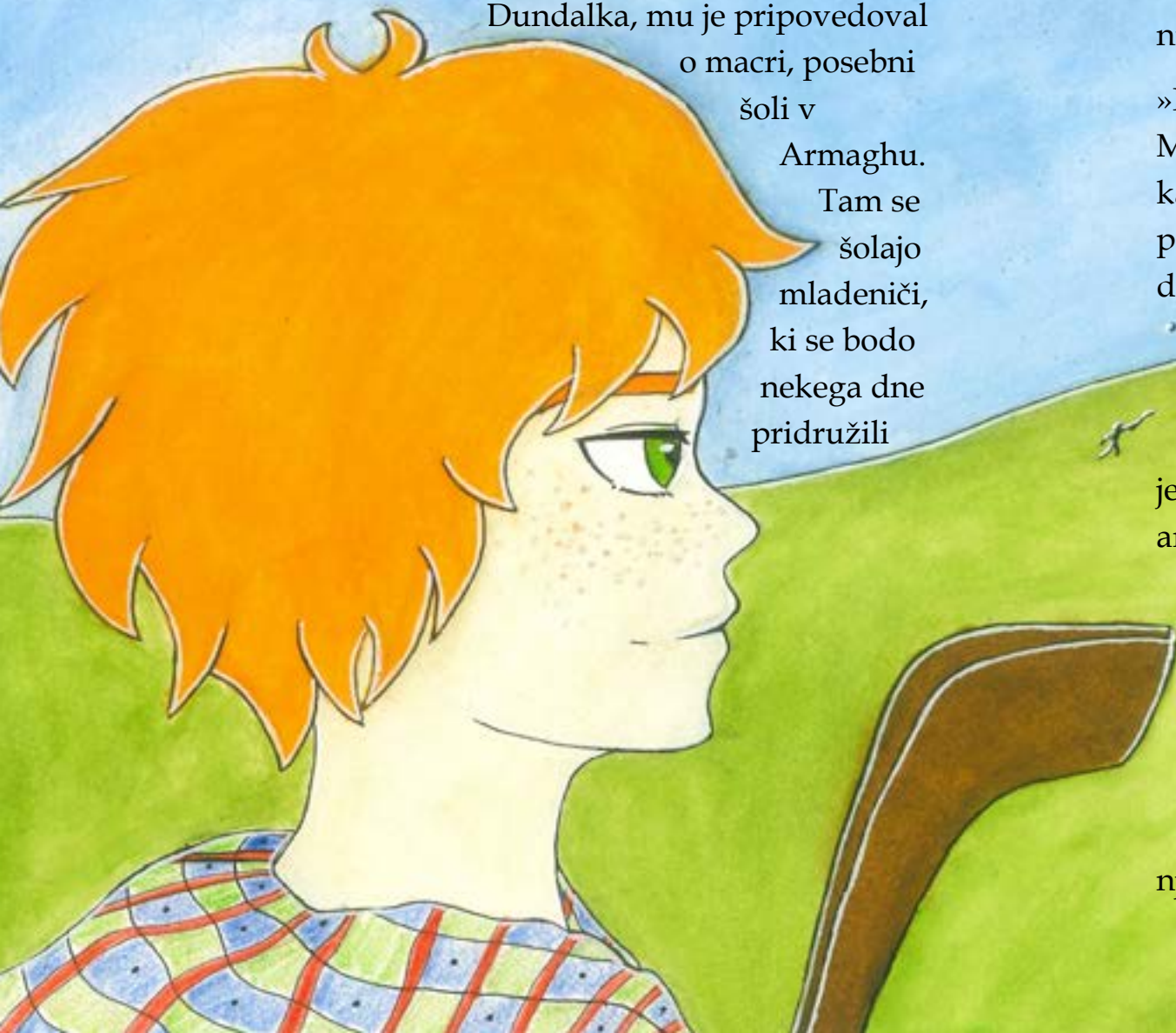
Sedemletni Setanta je bil prepričan, da bo postal vitez rdeče veje v mestu Ulster. Njegov oče, kralj Dundalka, mu je pripovedoval o macri, posebni šoli v Armaghu. Tam se šolajo mladeniči, ki se bodo nekega dne pridružili

pogumnim bojevnikom. Setanta je prosil starša, naj mu pustita, da gre v Armagh v šolo, a mu nista dovolila.

»Premlad si še, Setanta. Malo še počakaj in kasneje ti bova pustila,« sta dejala.

Setanta ni mogel več čakati in tako je nekega dne krenil proti Armaghu. Pot je bila dolga, ampak Setanta je imel s seboj svojo palico in žogo za hurling, da se je lahko na poti igral. Žogo je zalučal in tekel za njo, tako da jo je s palico ujel, preden je padla na tla.

Ko je Setanta prispel do gradu kralja Connorja v Armaghu, je videl sto petdeset dečkov iz macre, zbranih na veliki ravnini pred gradom. Nekateri od njih so igrali hurling in ker je bila to njegova najljubša

igra, je pohitel in se jim pridružil. Zelo hitro je zadel čudovit gol.

Dečki so bili besni, ker se jim je mlad nepovabljen fantič pridružil, zato so ga napadli. Setanta se je pogumno boril. Kričanje dečkov je kralja zmotilo med partijo šaha. Poslal je svojega slugo, da mu pove, kaj se dogaja zunaj. Setanto so pripeljali pred kralja.

»Sem Setanta, sin kralja Dundalka, vašega brata. Prehodil sem vso to pot, da bi se pridružil macri, ker želim postati vitez rdeče veje, takoj ko bom dovolj star.«

Kralju so bile Setantove pogumne besede všeč in sprejel ga je v macro.

Setanti je življenje hitro teklo, v macri mu je bilo všeč.

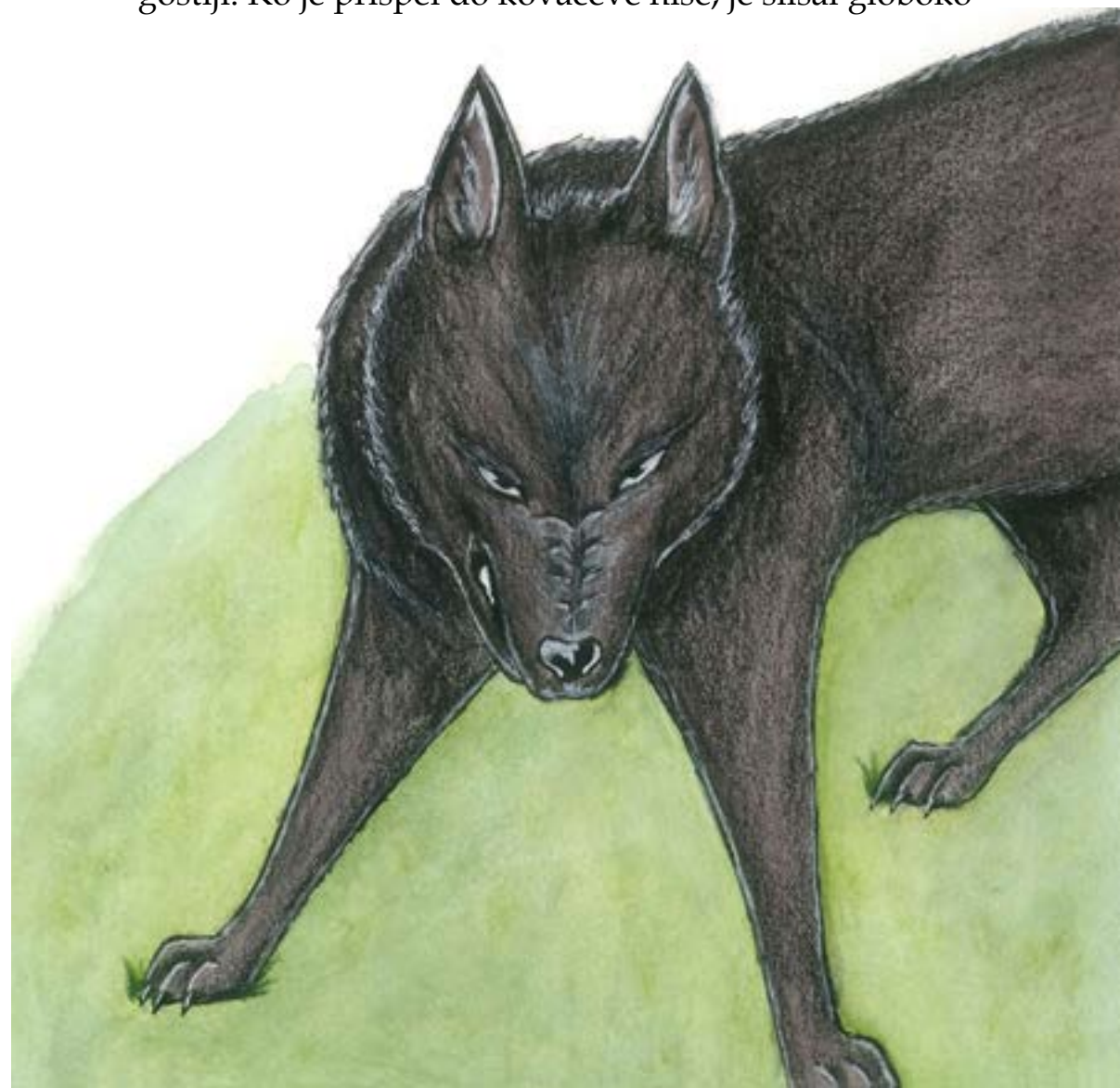
Nekega dne je kovač Culann, ki je izdeloval sulice in meče za kralja, povabil kralja, njegove viteze in Setanto na gostijo.

Ko je napočil čas za odhod na gostijo, je igral Setanta hurling. Rekel je kralju, da bo prišel, takoj ko konča z igro.

Gostija se je začela, kralj Connor pa je pozabil omeniti, da se jim bo kasneje pridružil še Setanta. Ker je kovač

misлил, da so vsi gostje že prišli, je odklenil svojega lovskega psa, ki je vsako noč čuval njegovo hišo.

Takoj ko se je igra končala, se je Setanta odpravil proti gostiji. Ko je prispel do kovačeve hiše, je slišal globoko

renčanje divjega psa. Naenkrat je zverina iz teme planila nanj. Setanta je videl njene ostre čekane in je z vso svojo močjo zalučal žogico za hurling v grlo psa. Nato ga je zagrabil za zadnje tace in ga z vso močjo vrgel ob skalo. Z glasnim stokom je padel mrtev na tla.

Ko so gostje zaslišali stokanje psa, je kralj vzkliknil:
»Setanta, moj nečak! Pozabil sem nanj!«

Kralj in vitezi rdeče veje so pohiteli iz hiše, pričakovali so, da bodo našli fanta hudo poškodovanega.

Kralj je bil presenečen in vesel, ko je videl svojega nečaka živega. In bil je ponosen na Setantovo veliko moč. Culann si je oddahnil, ko je videl, da je deček na varnem, vendar je bil žalosten, ker je izgubil psa, ki je zvesto čuval vsako noč njegovo hišo.

»Pusti mi, naj nadomestim psa čuvaja, dokler ne izurim enega njegovih mladičev,« je rekel Setanta.

Culann se je strinjal. Od tega dne so Setanto imenovali Cú Chulainn, kar pomeni Culannov pes čuvaj.

Rjavi bik iz Cooleyja

Nekega večera sta se kraljica Maeve in njen mož Ailill, vladarja Connachta, prepirala, kdo ima več bogastva. Maeve je imela veliko draguljev, ampak Ailill jih je imel prav toliko kot ona. Imel je tudi veliko elegantnih oblačil, a tudi v tem se nista razlikovala. Njuno primerjanje in hvaljenje se ni in ni končalo, primerjala sta svoje bojne vozove, črede ovac in govedi. Toda vse, kar je imela Maeve, je imel tudi Ailill. Prav kmalu pa se je Ailill spomnil na svojega belega bika Finnbhennacha. Ob tem je Maeve obmolknila, saj sama v svoji čredi ni imela takega bika.

K sebi je nemudoma poklicala druida in ga vprašala, kje lahko dobi takšnega bika, kot ga ima Ailill.

Modri mož pa ji je odgovoril: »Bika, ki ga iščete, lahko najdete v Ulstru, in sicer pri Dairu Mac Fiachru v mestu Cooley.«

Kraljica je takoj poslala sleh kralju v Cooley in jim naročila: »Prosimo kralja, da mi posodi svojega bika za eno leto, v zameno pa bo dobil petdeset mladih telic.« Kralj je bil sprva navdušen nad idejo, slom je celo pripravil gostijo, da si naberejo moči za pot domov.

Toda na gostiji se je eden od slov hvalil, da bi kraljica bika ukradla, če ji Daire bika ne bi dal. Ko je Daire to slišal, je postal besen.

»Vrnite se v Connacht in povejte svoji kraljici, da ne bo dobila mojega bika!« jim je zabičal in jih poslal proč.

Maeve je bila prepričana, da bo dobila rjavega bika iz Cooleyja. Zbrala je svoje najboljše vojake in z njimi šla v Ulster.

Bila je zima in zato so vsi vojaki v Ulstru trdno spali zaradi uroka morske čarovnice. Ko so Maevini vojaki

prišli pred mestna vrata, je Ulster branil le Cú Chulainn z vitezi rdeče veje.

Cú Chulainn in Maeve sta se dogovorila, da naj pošlje Maeve vsak dan enega junaka, ki se bo boril proti njemu. Če ga bo kdo premagal, lahko dobi bika.

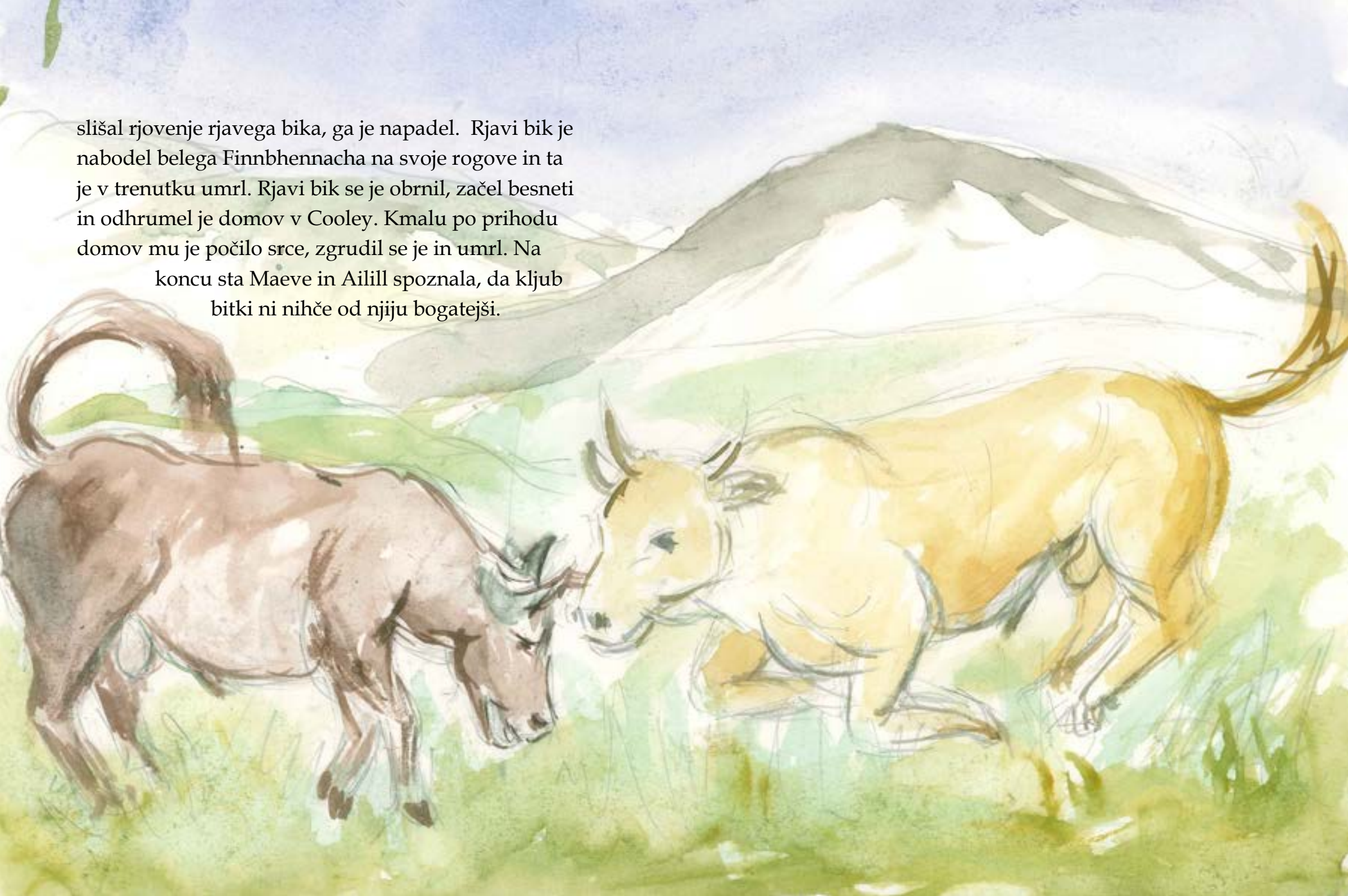
Tako so se boji začeli in vsak dan je Cú Chulainn znova in znova zmagoval.

Nekega dne je Cú Chulainn prosil viteze rdeče veje, naj namesto njega branijo mesto Ulster. Cú Chulainn je legel in trdno zaspal. Takrat je Maeve videla, da je napočil pravi trenutek za napad. Medtem ko je divjala bitka v Ulstru, je poslala nekaj svojih vojakov, da ujamejo bika.

Ko se je Cú Chulainn zbudil, je opazil, da je veliko njegovih vitezov umrlo. Pomlad se je ravno takrat vrnila v mesto in urok morske čarovnice je popustil. Vojaki iz Ulstra so pohiteli v boj, ampak kraljica Maeve je že odhajala iz mesta in pred seboj je vodila ogromnega rjavega bika.

Ko je prispela na grad, je ukazala, naj bika zaprejo v ogrado in pazijo nanj. Ko je Ailillov bik Finnbhennach

slišal rjojenje rjavega bika, ga je napadel. Rjavi bik je nabodel belega Finnbhennacha na svoje rogove in ta je v trenutku umrl. Rjavi bik se je obrnil, začel besneti in odhrumel je domov v Cooley. Kmalu po prihodu domov mu je počilo srce, zgrudil se je in umrl. Na koncu sta Maeve in Ailill spoznala, da kljub bitki ni nihče od njiju bogatejši.

Deirdrijino gorje

Feidhlim je ob rojstvu hčerke Deirdre prosil modre druide, naj pogledajo v zvezde in povedo, kakšno življenje jo čaka.

Druidi so odgovorili: »Ta otrok bo povzročil veliko gorja. Deklica bo zrasla v najlepšo žensko v Ulstru, a bo povzročila smrt mnogih moških.«

Ko so za prerokbo slišali vitezi rdeče veje v Ulstru, jih je zaskrbelo za svoja življenja. Šli so do kralja Connorja in zahtevali usmrtitev dojenčka. Kralj je nekaj časa premišljeval in rekel: »Imam rešitev. Deirdre bomo vzgajali daleč proč in ko bo dovolj stara, se bom z njo poročil jaz.«

Nemudoma so jo odpeljali v globok gozd. Kralj je izbral učeno starko Leabharcham, da je skrbela za deklico in jo učila. Z odraščanjem je postala Deirdre tako lepa, kot so druidi napovedali. Imela je dolge zlate lase in globoke modre oči. A bila je zelo osamljena.

Nekega dne je Deirdre pripovedovala Leabharcham o sanjah, ki jih je imela vsako noč.

»Sanjam o visokem temnem bojevniku. Njegovi lasje so črni kot krokar. Njegova koža je bela kot sneg. V boju je neustrašen.«

Leabharcham je zaskrbelo, saj je moškega poznala.

»To je Naoise iz Uisneacha. Nikoli več ne smeš omenjati svojih sanj. Kmalu boš poročena s kraljem Connorjem.«

Deirdre je prosila Leabharcham, da pošlje po Naoisa, da bo lahko spoznala moškega svojih sanj. Sprva je Leabharcham nasprotovala njeni prošnji, a ker ni želela gledati Deirdre osamljene in žalostne, je kmalu popustila. Z Naoisom sta se spoznala in se takoj zaljubila.

»Zdaj morava daleč stran iz Ulstra,« je rekla Deirdre.
»Nočem se poročiti s kraljem Connorjem.«

Deirdre, Naoise in njegova brata Áinle ter Ardan so se odpravili. Potovali so po vsej Irski, a nihče jim ni bil pripravljen pomagati, ker so se vsi bali jeze kralja Connorja. Končno so pripluli do majhnega otoka ob obali Škotske. Tam so živeli kar nekaj časa, do dne, ko je prispel kraljev sel. Poročal je, da jim je kralj Connor odpustil.

Deirdre ni zaupala sporočilu, toda bratje so mu. Deirdre je nejevoljno z njimi odplula proti Irski. Na poti jih je rotila, da bi se obrnili, a je niso hoteli poslušati.

Ko so prispeli v Ulster, so jih napotili v hišo vitezov rdeče veje, ne v kraljev grad. Zdaj je bila Deirdre prepričana, da so jim nastavili past.

Imela je prav. Hiša je bila kmalu obkoljena. Bratje so se pogumno borili, vendar so bili v manjšini. Kmalu so jih prijeli in odpeljali pred kralja Connorja.

»Kdo bo ubil te izdajalce?« je vprašal kralj.

Nihče od vitezov rdeče veje ni želel ubiti viteza svojega reda. Nenadoma je naprej stopil neznan bojevnik iz drugega kraljestva.

»Jaz jih bom ubil!« je vzkliknil.

Z enim zamahom je odrezal glave treh bratov. Deirdre je kriknila in padla mrtva na tla, poleg trupla svojega ljubega. Njena bolečina je bila tako velika, da ji je počilo srce.

Njen oče je bil tako jezen na kralja Connorja, da je zapustil Ulster in šel živeti v Connacht.

Mnogo drugih bojevnikov je šlo z njim in se pridružilo vojski kraljice Maeve. Ta vojska se je kasneje še večkrat znašla v krvavih bitkah z vitezi rdeče veje.

Deirdre je tako zares prinesla mnogo gorja in težav Ulstru, kot so ji druidi prerokovali.

Vilinski vrt

Nekega poletnega popoldneva sta se Eithne in Connor igrala na travniku za hišo. Eithne je pletla venček iz marjetic in odločila se je, da bo nabrala tudi nekaj divjih cvetic, ki so rastle na travniku. Najraje je imela zvončice.

»Eithne, ne trgaj teh rož v vilinskem vrtu, še žal ti bo!« jo je opozoril Connor.

Eithne pa se ni zmenila za njegovo opozorilo in je še naprej nabirala zvončice prav na sredi vilinskega vrta.

»Pri toliko rožicah, kot jih tukaj raste, vile ne bodo nikoli opazile, če jih nabere le nekaj,« mu je odgovorila Eithne.

Ko sta se otroka vrnila domov, je dala Eithne zvončice v vazo na kuhinjsko mizo. Takoj ko je njuna mati vedela, da je Eithne nabirala rože v vilinskem vrtu, je stavila rože na zunanjo okensko polico. Vedela je, da lahko v jezi vile kaznovale Eithne, ker se je potikala v njihovem vrtu. In še kako je imela prav.

Ko je zvečer Eithne legla v posteljo, je nenadoma skočila in zakričala. Njena postelja je bila polna priv! Hotela je spati v postelji svojih staršev, ampak se je dobro ulegla, je bila že tudi ta postelja polna kočih kopriv. Preizkusila je še Connorjevo posteljo, ampak zgodilo se je isto.

»Če mi je, da sem se sploh kdaj približala vilinskemu vrtu!« je vzkliknila Eithne.

Njeni starši so šli k modri starki, ki je živela v bližini, da jo povprašali, kaj naj storijo.

»Če vam ne bo preprosto ugoditi,« je rekla starka, »ampak če bi kdo v vaši družini zanje naredil nekaj brega, potem bodo mogoče odstranile koprive.«

Družina je razmišljala ... Končno se je Connor nečesa domislil. Ponoči se je splazil iz hiše in odšel do vilinskega vrta.

Ob polnoči so zasvetile lučke na vilinskem vrtu in zaslišal je nežno, tiho glasbo. Connor je imel rad glasbo,

znal je zaigrati veliko melodij na svojo kositrno piščal. Prepoznal je nekatere melodije, ki so jih igrale vile. Zdelo se mu je nenavadno, da poslušajo vilinci enako glasbo kot navadni smrtniki.

Previdno je pokukal skozi grm in pred njim so veselo plesali vile in škratje.

»Ta škrat ima takšno piščal kot jaz,« si je mislil. Ko je glasba potihnila, je prišel Connor naprej. Nastala je tišina in eden od škratev je jezno spregovoril: »Tvoja sestra se je potikala po našem vrtu in zdaj si ti drzneš motiti naš ples.«

»Ne, ne,« je rekel Connor, »prišel sem vam povedat, kako žal ji je. Obljubim vam, da ne bo nikoli več storila kaj takega. Prosim, odstranite koprive iz njene postelje in ji pustite, da spi.«

»Nemogoče!« je rekel škrat. »Pojdi, preden kaznujemo še tebe.«

Obrnil se je h glasbeniku: »Nadaljuj z igranjem!«

Connor je stal pred vilinskim vrtom in bil je zelo žalosten. Zdelo se mu je, da ni bilo mogoče storiti ničesar več in da njegova sestra ne bo mogla nikoli več spati v postelji. Potem pa je dobil še eno idejo.

Connor je ponovno poslušal glasbo. Ko so odplesali naslednji ples in je mislil, da piskač počiva, je Connor zaigral nežno žalostno melodijo. Med igranjem je skozi grmovje vstopil v vilinski vrt. Tokrat so mu vile in škratje prisluhnili.

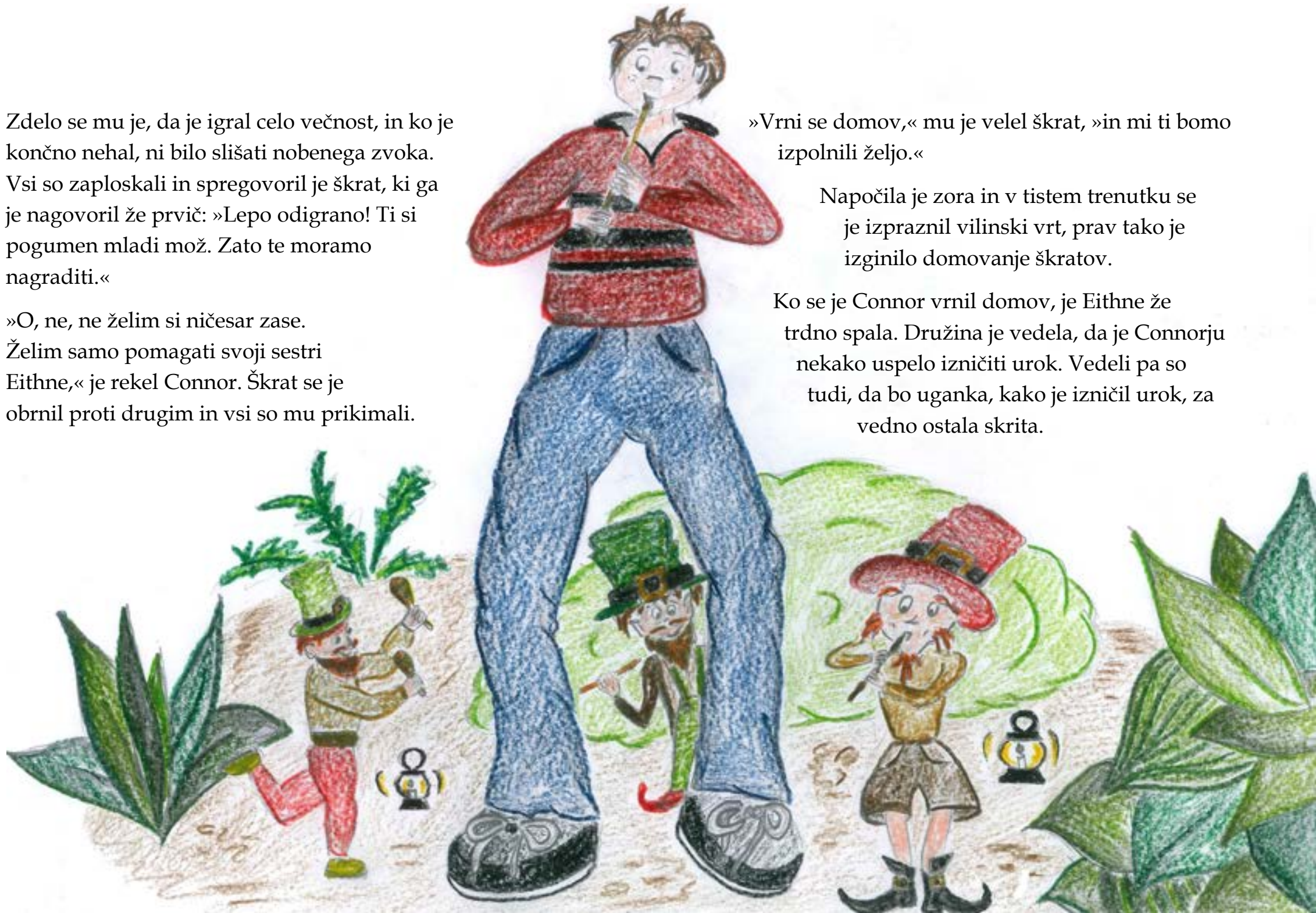
Zdelo se mu je, da je igral celo večnost, in ko je končno nehal, ni bilo slišati nobenega zvoka. Vsi so zaploskali in spregovoril je škratec, ki ga je nagovoril že prvič: »Lepo odigrano! Ti si pogumen mladi mož. Zato te moramo nagraditi.«

»O, ne, ne želim si ničesar zase. Želim samo pomagati svoji sestri Eithne,« je rekel Connor. Škratec se je obrnil proti drugim in vsi so mu prikimali.

»Vrni se domov,« mu je velel škratec, »in mi ti bomo izpolnili željo.«

Napočila je zora in v tistem trenutku se je izpraznil vilinski vrt, prav tako je izginilo domovanje škratov.

Ko se je Connor vrnil domov, je Eithne že trdno spala. Družina je vedela, da je Connorju nekako uspelo izničiti urok. Vedeli pa so tudi, da bo uganka, kako je izničil urok, za vedno ostala skrita.

Niamh

Niamh je sedela na postelji in pozorno poslušala. Spet se je pojavilo! Že večkrat je slišala isti zvok, a tokrat se je odločila, da bo raziskala, od kod prihaja. Oblekla si je jutranjo haljo in se

napotila proti vratom spalnice. Tiho in počasi se je splazila po stopnicah. Skoraj ničesar ni videla, saj je bil edini vir svetlobe soj polne lune, ki je svetila skozi okno.

V trenutku, ko je dosegla kuhinjska vrata, se je zavedla, da ni sama. Poleg nje je stal njen brat Liam.

»Kam pa greš?« je zašepetal.

»Spet sem slišala glasbo in tokrat bom ugotovila, od kod prihaja. Če želiš, lahko greš z mano,« je odgovorila, »vendar le, če me boš ubogal.«

Liamu ni bilo všeč, da bi moral ubogati druge, a bil je le radoveden deček in povabilo je bilo preveč mamljivo, da bi ga zamudil.

Otroka sta stala v srebrnem soju lune in pozorno poslušala. Glasba je bila tiha kot šepet ali šelestenje listja v vetru. So bili to vilinci, o katerih jima je pripovedovala babica?

»Pojdiva po tej poti do jase v gozdu,« je zašepetala Niamh, »mogoče jih bova našla tam.«

Liam se je strinjal in navdušeno sta se napotila v hladno noč, a vseeno ju je bilo malo strah.

Šibka lučka je utripala v grmovju, ko sta prišla na jaso. Slišala sta sladko, nežno glasbo, a Niamh ni mogla ugotoviti, katera glasbila sliši. Zdelo se ji je, da je slišala zvok harf in flavt. Zvenelo je, kot da bi jo glasba klicala.

»Ne hodi preblizu,« jo je posvaril brat.

»Babica je rekla, da če te vilinci ujamejo, te ne izpustijo več. Hitro, greva domov.«

Niamh pa se je vedno bolj približevala lučkam.

»Poglej!« je zašepetala navdušeno. »Poglej! Ves čas sem imela prav!«

Liam je pokukal skozi veje. Kakšen pogled! Lučke so utripale z dreves po jasi. Otroka sta lahko videla vilince, ki so plesali. Babičini opisi škratov so bili popolni, pripovedovala jima je celo o srebrnih zaponkah na njihovih majcenih čevljcih.

Začel se je nov ples s hitrejšim tempom. Glasba je otroka klicala k plesu. Liam se je spomnil babičinega opozorila, naj si pokrijeta ušesa, a Niamh je že bila uročena. Začela se je premikati v ritmu glasbe. Naenkrat se je nekaj zabliskalo in svetloba je za trenutek zaslepila Liama.

Ko je spet odprl oči, je bil sam, njegova sestra je izginila. Liam je dolgo iskal Niamh, ampak o njej ni bilo niti sledu.

Nekega zgodnjega jutra, mnogo let kasneje, se je Liam vrnil na jaso v gozdu. Čeprav je živel daleč stran, je obiskoval kraj, kjer je njegova sestra izginila, kadarkoli je imel čas.

Ko je prišel bližje, je slišal otroški klic.

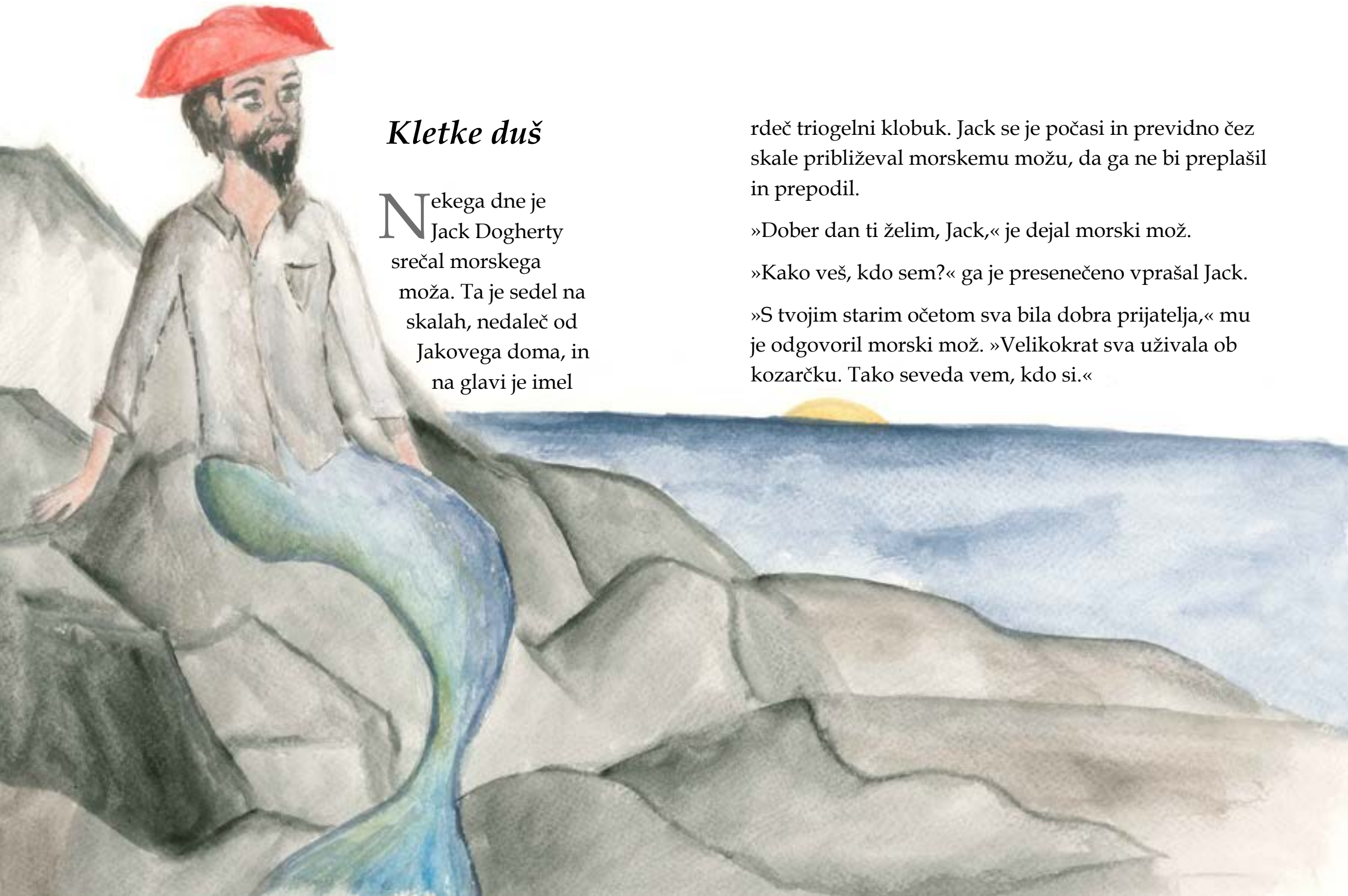
»Liam! Liam! Kje si? Domov morava!«

Glas mu je bil znan. Majhna punčka je pritekla k njemu in ga vprašala: »Ali si videl mojega brata? Dvajset minut sva plesala z vilinci in škrti in je nekam odtaval. Čas je, da se vrneva domov.«

Liam je osuplo strmel.

»Niamh,« je rekel, »si to res ti? Nisi plesala dvajset minut, ampak dvajset let!«

Kletke duš

Nekega dne je Jack Dogherty srečal morskega moža. Ta je sedel na skalah, nedaleč od Jakovega doma, in na glavi je imel

rdeč triogelni klobuk. Jack se je počasi in previdno čez skale približeval morskemu možu, da ga ne bi preplašil in prepodil.

»Dober dan ti želim, Jack,« je dejal morski mož.

»Kako veš, kdo sem?« ga je presenečeno vprašal Jack.

»S tvojim starim očetom sva bila dobra prijatelja,« mu je odgovoril morski mož. »Velikokrat sva uživala ob kozarčku. Tako seveda vem, kdo si.«

»Kako pa dobiš pijačo pod morsko gladino?« je povprašal Jack. »Mislil sem, da je povsod samo slana voda.«

»Spodaj, pod morjem, imamo sodčke in steklenice, ki so potonile skupaj z ladjami,« je odvrnil morski mož. »Zakaj ne prideš z mano in jih poskusiš? Jutri me počakaj na tem mestu in popeljal te bom do svojega doma.«

Jack se je strinjal ter se naslednji dan vrnil k skalam. Morski mož ga je že čakal, v roki je držal par rdečih klobukov.

»Enega sem si izposodil zate,« je pojasnil morski mož. »Nadeni si ga, nato pa skoči za mano in se oprimi mojega repa.«

Sam si je poveznil klobuk na glavo ter se potopil v morje. Jack si je nadel drugo pokrivalo, skočil v vodo in prijel morskega moža za rep. Plavala sta vedno globlje, dokler nista prispela do suhega peščenega dna. Nad glavo so jima plavale raznovrstne ribe in morska trava se je dvigovala kot drevesa nad površjem. Pred njima je stala lepa koča, od koder se je iz dimnika vil dim. V notranjosti ju je že čakal odličen obrok rib.

Med obedom, poplaknjenim z okusnimi pijačami iz ogromne zbirke steklenic morskega moža, je Jack izvedel, da je morskemu možu ime Coomara, a so ga običajno klicali kar Coo.

Nekaj pa je Jacka begalo. Ob stenah je bilo zloženih na kupe pletenih kletk, ki so izgledale kot pasti za jastoge.

»Kaj pa hraniš tam notri?« je nazadnje vprašal.

»O, tisto so kletke duš,« mu je odgovoril morski mož. »Nastavim jih, ko je morje viharo in nevihtno. Duše mornarjev in ribičev, ki se utope, se prikradejo notri. Nato jih prinesem sem, kjer jih hranim na toplem in suhem.«

Jack je pokukal v dve najbližji kletki. Videti ni mogel ničesar, a je lahko slišal jokajoče glasove. Ujete duše so se mu zelo zasmilile, saj so bile zaprte v kletkah, čeprav bi morale potovati v nebesa. A kako bi jim lahko pomagal?

Ko je prišel čas za vrnitev domov, se je Jack zahvalil Cooju za prečudovit večer. Dogovorila sta se, da se tudi naslednji dan srečata pri skalah.

Doma je Jack dolgo premišljeval, kako bi lahko pomagal zaprtim dušam. Nazadnje se je le domislil. Naslednji dan je povabil Cooja v svoje domovanje. Tako kot morski mož je tudi Jack zbiral steklenice, ki so jih viharji naplavili na obalo. Tisti večer je Jack zakuril močan ogenj, da je bilo v koči prijetno toplo. Nato je prinesel nekaj steklenic starega, močnega konjaka.

Medtem ko je Jack naredil le požirek, je Coo že popil kozarček. Jack mu je ponovno natočil in stari morski mož je kmalu zaspal ob ognjišču.

Jack je brž vzel Cooju njegov rdeč klobuk. Stekel je k skalam, si poveznil klobuk na glavo in skočil v morje.

V trenutku je prispel do Coojeve hiše. Zbral je vse kletke z dušami ter jih odnesel. Vsako posebej je odprl ter potresel. Iz vsake kletke je šinil nagel piš in zaslišal se je lahen žvižg. Ko so bile vse duše izpuščene, je Jack odnesel kletke nazaj. Odpravil se je domov, Coo je še vedno spal ob ognjišču. Ko se je le prebudil, se je zahvalil Jacku ter odšel. Na Jackovo presenečenje ni Coo nikoli opazil, da so bile njegove kletke duš izpraznjene. Še naprej sta ohranila svoje prijateljstvo in vsakič po nevihti se je Jack prikradel v dom morskega moža, da je rešil duše, ki so se ujele v Coojeve kletke duš.

Sveti Patrik

Patrik je stal na čolnu, ki se je dvigal in spuščal po valovih morja. Strmel je v megleno daljavo in zagledal obalo. Vračal se je na Irsko, v deželo, kamor so ga poslali kot sužnja, ko je imel le 16 let.

Krutega suženjstva se je osvobodil, ko je bil še mlad moški, in po mnogih potovanjih in avanturah se je ustalil v Franciji, kjer je postal duhovnik. Neke noči se mu je sanjalo, da se mora vrniti na Irsko in ljudem predati božje sporočilo.

Patrik je gledal, kako so mornarji spretno vodili čoln mimo čeri, in ko so se bližali obali, je za trenutek slišal drgnjenje kamnov ob dno čolna. Svojo volneno haljo si je potegnil do pasu in skočil na kopno. Mornarji so se poslovili in obrnili čoln proti morju. Patrik je stal na obali. Njegova naloga je bila, da poganske prebivalce Irske pokristjani.

Kmalu je Patrik slišal, da je Laoghaire, kralj Tare, povabil vse irske poglavarje na gostijo. Druidi so se slovesno pripravljali na slavlje prihajajoče pomladi. Kralj je ukazal, da morajo ugasniti vse ognje in luči v

okoliških deželah, dokler ne prižgejo velikega ognja na kraljevem griču Tara.

Ta poganski festival se je odvijal isti čas, kot so kristjani praznovali veliko noč. Patrik se je odločil, da bo pokazal poganom moč krščanstva. S svojimi privrženci se je srečal na griču Slane, ki je bil na drugem koncu doline, nasproti griča Tara. Tam so prižgali svoj ogromen ogenj, ki je gorel visoko v nebo.

Druidi so bili zelo jezni, ko so to videli. Mislili so, da želi biti Patrik močnejši od kralja Tare. Kralju so rekli, da mora poraziti Patrika, če želi obdržati svojo moč nad ljudmi. Naročili so, naj prižge ogenj na griču Tara. Zaradi kresov na obeh koncih je bila kmalu osvetljena cela dolina. O osupljivem prizoru so ljudje govorili še mnogo let.

Kralj, njegovi vojaki in druidi so šli do griča Slane, zaman so se trudili pogasiti Patrikov mogočen ogenj. Patrika so celo poskusili ubiti, ampak je pogumno stal pred ognjem, pel himne ter hvalil Boga. Ogenj je gorel celo noč in osvetljeval deželo. Kralj je videl, da Patrika ne bo mogel premagati s silo. Začel je razmišljati, da mogoče druidi le nimajo vseh odgovorov.

Naslednji dan je kralj Laoghaire povabil Patrika v Taro, da bi mu predstavil krščanstvo. Na poti v Taro se je Patrik ustavil ob cesti in utrgal šop detelje, ki je bila druidom sveta. Zataknil si jo je v haljo.

Kralj je poslušal Patrikovo pripovedovanje o Bogu in evangelijih ter o načelih krščanske vere. Nekatere stvari je težko razumel, še posebej krščansko verovanje v Sveto trojico; ni si mogel predstavljati, kako so lahko tri osebe Bog: Oče, Sin in Sveti duh ...

Nenadoma se je Patrik nečesa domislil. Vzel je štiriperesno deteljico, odtrgal

z nje en list in tako so na enem
peclju ostali trije listi; kot
listi deteljice tvorijo skladno
celoto, tudi Oče, Sin in Sveti
duh tvorijo celoto –
Boga.

Kralj je tisti
dan spoznal
krščanstvo
in ugotovil,
da Patrik ni želel
biti močnejši od njega. Videl je,
da ni tekmoval z njim, in dovolil mu je
oznanjati evangelij po deželi.

In tako se je Patrik vrnil na Irsko v miru
in z božjim sporočilom. Neutrudno je
potoval po deželi, širil besedo in krščansko vero.

Postal je zaščitnik Irske in deteljica je postala državni
simbol.

Lirovi otroci

Nekoč, pred davnimi časi, je živel kralj Lir, ki je
imel štiri otroke: hčer Fionnualo ter tri sinove,
njihova imena so bila Aodh, Fiachra in Con. Kraljica,
njihova mati, je že umrla in otroci so jo zelo pogrešali.
Pogrešali so zgodbe, ki jim jih je nekoč pripovedovala,
igre in pesmi, ki jih je prepevala, medtem ko jih je
objemala za lahko noč.

Kralj je opazil, da so bili njegovi otroci žalostni in da
so potrebovali mamo, zato se je odločil, da se znova
poroči. Njegovi novi ženi je bilo ime Aoife. Bila je
prelepa, vendar ne tako dobrosrčna, kot si je želel kralj.

Aoife je postala ljubosumna na štiri otroke, ki jih je
imel njihov oče srčno rad. Ker je želela kralja le zase,
je načrtovala, kako se bo otrok znebila. Za pomoč je
prosila druida in skupaj sta se domislila groznega
uroka.

V bližini gradu je bilo veliko jezero, kjer so se otroci
radi igrali. Nekega dne je šla Aoife z njimi do jezera.
Medtem ko so se igrali v vodi, je nenadoma potegnila
čarobno palico in z njo zamahnila proti otrokom. Iz

palice se je zabliskalo in otroci so izginili. Na njihovem mestu pa so se pojavili štirje čudoviti beli labodi.

Eden od njih je odprl svoj kljun in spregovoril s Fionnualinim glasom.

»Oh, kaj si nam storila?« je vprašala labodka z glasom, polnim strahu.

»Uročila sem vas,« je odgovorila Aoife. »Vse, kar je bilo nekoč vaše, bo zdaj moje. Labodi boste devetsto let. Tristo let boste preživel na tem jezeru, drugih tristo na Mojevskem morju ter zadnjih tristo let na otoku Glora. Samo zven cerkvenega zvona lahko prekine urok.«

Ker se otroci tistega večera niso vrnili domov, se je kralj odpravil do jezera. Ko se je že približal jezeru, so k njemu priplavali štirje labodi. Bil je presenečen, ko so ga ogovorili.

»Oče, oče,« so jokali, »tvoji otroci smo. Aoife nas je uročila.«

Kralj je stekel nazaj do gradu in rotil Aoife, naj labode spremeni nazaj v otroke, vendar tega ni želela. Takrat je kralj ugotovil, kako sebična je bila, in izgnal jo je iz kraljestva. Lir je obljubil nagrado tistemu, ki bo izničil urok, ampak to ni uspelo nikomur.

Lir je vse življenje preživel ob jezeru, se pogovarjal s svojimi otroki, dokler se ni postaral in umrl. Labodi so bili otožni. Prenehali so govoriti, peti in nihče jih ni več obiskoval.

Čez tristo let je nastopil čas, da se labodi preselijo v mrzlo in nevihtno Mojevsko morje med Irsko in Škotsko. Uboge labode so divji valovi premetavali ob ostre skale. Tam so imeli težko življenje, hrane je bilo malo in leta so minevala počasi.

Ko je prišel čas odhoda proti otoku Glora, so bili labodi že stari in utrujeni. Čeprav je bilo na otoku topleje in je bilo hrane dovolj, so bili še vedno zelo osamljeni.

In nato so nekega dne končno slišali zvok, na katerega so čakali devetsto let; slišali so bitje cerkvenega zvona. Zvon je zvonil v stolpu majhne cerkve. Stari mož Caomhóg je stal pred njo. Bil je zelo začuden nad tem, da so labodi govorili, še bolj pa ga je osupnila njihova žalostna zgodba. Ko so labodi končali s pripovedovanjem, se je Caomhóg odpravil v cerkev in iz nje prinesel sveto vodo, ki jo je med molitvijo poškopil po labodih. V trenutku, ko se je voda dotaknila labodov, so se čudežno začeli spreminjati v starko in tri starce.

Lirovi otroci so bili prestrašeni. Caomhóg jim je pripovedoval o Bogu in o njegovi ljubezni do vseh ljudi. In niso se več bali. Fionnuala je objela svoje brate, vsi štirje so se zgrudili na tla in umrli.

Caomhóg jih je pokopal v isti grob. Tisto noč je sanjal o štirih labodih, ki so leteli med oblaki, in takrat je vedel, da so Lirovi otroci na poti v nebesa, da se pridružijo svojemu očetu in materi.

Brendan

Brendana niso brez razloga klicali Navigator. Ampak največ poguma je pokazal v svoji zadnji avanturi.

Brendan je načrtoval pot v obljubljeno deželo svetnikov. Niso vedeli, ali ta dežela sploh obstaja, ampak Brendan je bil odločen, da jo poišče. Pot naj bi bila dolga in nevarna, Brendan pa je bil star možak. Štel je že skoraj 85 let, zato ni bilo čudno, da ga je bolel hrbet. Zato je tudi večina menihov menila, da so njegovi nameni nespametni. Počasi je odšel v zavetje samostana in se pridružil ostalim menihom ob svojem zadnjem obroku na kopnem.

Naslednje jutro je bilo je hladno in jasno, kot nalašč za plovbo. Po preprostem zajtrku so Brendan in njegova posadka odšli do obale, vodja samostana jih je blagoslovil in njihov čoln se je odpravil na pot. Na prvi pogled je bil čoln preslab za tako dolgo plovbo, ampak Brendan se je samozavestno nasmehnil in zasedel svoje mesto na plovilu.

Med plovbo je opazoval, kako je bila irska obala vedno manjša in manjša. Na koncu je lahko videl le veliko

širno morje. Kar nekaj dni niso videli kopnega, začelo jim je primanjkovati hrane in vode. Včasih so ujeli kakšno ribo, vsi pa so si oddahnili, ko so daleč na obzorju končno zagledali kopno. Ko so se približali, so videli, da se na otoku pase na stotine ovc. Brendan je tisto noč pisal v dnevnik svojega potovanja o otoku ovc, danes poznamo otoke kot Ferske otoke.

Naslednje jutro se je Brendan odločil, da bi morali prižgati ogenj in darovati mašo. Ob obali so opazili veliko vzpetino, s katere so lahko videli otok in morje. Brendan je prosil mlajše menihe, naj tam zakurijo ogenj, on pa se je pripravil na bogoslužje.

Nenadoma so se pod njihovimi nogami začela tla tresti. Menihi so se z grozo v očeh ozirali okoli. Kaj se je dogajalo? Bi lahko to bil potres? Prestrašeni so opazovali, kako je ogenj počasi polzel po hribu navzdol proti morju. Brendan se je moral hitro umakniti z njegove poti. V hribu se je pojavilo veliko oko in spregovoril je globok glas.

»Kdo kuri ogenj na mojem hrbtu?« je vprašal glas.

Vsi menihi so zbežali, le Brendan je ostal na svojem mestu.

»Kdo si in kje si?« je vprašal.

Ogromno oko je pomežiknilo in se obrnilo v njegovo smer. Tla so se ponovno zatresla. Brendan je padel na kolena, ko se je velika gmota dvignila. Zdaj je videl, da to ni bila vzpetina, ampak ogromen kit!

»Moje ime je Jasconius. Kot lahko vidiš, sem kit,« se je ponovno oglasil globok glas.

In prav zares je bil. Ogromen kit, ki je mirno spal na obali, na pol v vodi in na pol na kopnem. Brendan se je trudil, da bi polil vodo po hrbtu velikega bitja, kjer so zakurili ogenj. Kitovo telo se je streslo in Brendan je ugotovil, da se mu žival smehlja.

»Prijazni menih, ne se bati. Niste me poškodovali, toplina vašega ognja me je zgolj zbudila.«

Menihi so se priplazili nazaj, da bi videli, kaj se je zgodilo z Brendanom. Bili so presenečeni, ko so videli, da se na obali pogovarja z mogočnim kitom.

»Prijatelji moji, nimate razloga, da bi bili preplašeni!« jim je zaklical Brendan. »Poglejte, ta plemenita žival bo sporočila vsej svoji bratovščini, naj nas pustijo varno potovati po morjih, ki nas ločijo od obljubljene dežele.«

Jasconius je bil tako prijazen, kot so bile prijazne njegove besede. Vedno, ko so na potovanju Brendan in njegovi menihi srečali kakšnega kita, ki se je želel igrati in skakati okoli njihovega čolna, so bili kiti previdni, da niso poškodovali čolna, mornarjem pa so pokazali tudi najvarnejšo pot.

Končno so prispeli na prečudovit otok, za katerega je bil Brendan prepričan, da je obljubljena dežela svetnikov. Čeprav je bil že utrujen od svojega potovanja, je njegovo srce poskočilo od veselja.

»Bratje moji, prispeli smo na cilj. To je obljubljena dežela! Zahvalimo se Bogu!«

Brendan je tudi v novi deželi vodil menihe v molitvi in prepevanju.

Potovanje je trajalo sedem let. Nekateri ljudje verjamejo, da je bila obljubljena dežela Amerika, je pa trajalo devet stoletij, da je šel še nekdo na podobno potovanje. Njegovo ime je bilo Krištof Kolumb.

Viri in literatura

Primarni viri

- Yvonne Carrol, Fiona Waters, Felicity Trotman. Favourite Irish Legends. Best Loved Tales from Ireland. Dublin: Gill Books, 2011.
- Thomas Kinsella. Táin. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999.
- Peter Kumer, Jerneja Milost. Irska. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2014.

Sekundarni viri

- Fionn Davenport, Catherine Le Nevez, Etain O'Carroll, Ryan Ver Berkmoes, Eil Wilson. Discover Ireland. Footscray; Oakland; London: Lonely Planet Publication, cop. 2010.
- Fionn Davenport, Damian Harper, Catherine Le Nevez, Ryan Ver Berkmoes, Neil Wilson. Ireland. Footscray; Oakland; London: Lonely Planet Publication, 2016.
- Martin Gostelow. Discover Ireland. Oxford: Berlitz, 1994.
- Simona Tarchetti. Ireland. Twickenham: Tiger Books International, 1994.

Opombe k legendam

Ailill – mož kraljice Maeve.

Angus – škotski velikan.

Antrimška obala – omenjena je v legendi Škotski velikan; nahaja se na severu otoka na Severnem Irskem. Tam je tudi najprivlačnejša turistična točka – Velikanove stopinje (angl. Giant's Causeway).

Aodh – sin kralja Lira.

Aoife – druga žena kralja Lira.

Armagh – mesto na Severnem Irskem. V Armaghu je sedež nadškofije.

Áinle in **Ardan** – dva od slavnih poveljnikov vitezov rdeče veje iz Ulstra.

Boyne – krajša irska reka (približno 112 km) na vzhodu pokrajine Leinster. Reka se izliva v Irsko morje, v njej je mogoče loviti losose in postrvi. Reka Boyne teče mimo arheološkega kompleksa Hill of Tara, ki je bil starodavna prestolnica visokega kralja Irske, zato ima reka tako zgodovinski, arheološki kot tudi mitični pomen.

Brendan – menih, ki naj bi skupaj z drugimi menihi priplul v Ameriko devetsto let pred Krištofom Kolumbom.

Caomhóg – menih v legendi Lirovi otroci.

Con – sin kralja Lira.

Connacht – eno od kraljestev v predkrščanskem obdobju. Predkrščanska Irska je bila razdeljena na pet kraljestev oziroma provinc: Ulster (Ulad) na severovzhodu, Leinster na jugovzhodu, Connacht na zahodu, Munster (Mumu) na jugozahodu in Mide, ki je bila v osrednjem delu današnje Irske.

Connor ali **Conchobor** – zelo cenjeni ulstrski kralj. Po legendi Táin je vsak mož v Ulstru, ki se je ženil, svoji nevesti dovolil prvo noč spati s kraljem. Nekateri literarni raziskovalci vidijo v Conchoborju „irskega Agamemnona“. Skupaj z Deirdrie in Naoisom tvori ljubezenski trikotnik v najstarejši različici poznejšega arturjanskega mita o Tristanu in Izoldi. Ta naj bi prišel v francosko srednjeveško književnost preko valižanskih in bretonskih obdelav z Irske.

Connor – Eithnin brat v legendi Vilinski vrt. Ime Connor oziroma Conor je eno od najpopularnejših moških imen na Irskem.

Cooley ali **Cuailnge** – polotok, ki leži južno od jezera Carlingford na vzhodni obali Irske.

Coomara ali krajše **Coo** – morski mož v legendi Kletke duš.

Cú Chulainn – eden najpogumnejših junakov irskih legend. Njegovo otroštvo je opisano v legendi Setanta, njegova junaška dejanja pa v legendi Rjavi bik iz Cooleyja. V irskem epu Táin Cú Chulainn ubije svojega lastnega sina, da ubrani čast Ulstra.

Cumhall – Fionnov oče.

Deirdre ali **Derdriu** – tragična junakinja irske legende, hči Conchoborjevega pripovedovalca zgodb Feidhlíma. Po irski legendi je Cathbad prerokoval Deirdriino usodo: njena lepota in slava naj bi prinesli najprej izgon treh bratov iz Ulstra in kasneje smrt več mož. Zato se je Conchobor odločil, da jo bo zanj vzgajala Leabharcham. Vendar pa so druidi pravilno prerokovali prihodnost - tragična usoda Derdrie, ki je del irskega epa o Táinu, se konča z Derdriinim samomorom. Zgodbo o Deirdrie je upodobilo več avtorjev: pesnika George William Russell leta 1902 z naslovom Deirdre in William Butler Yeats v pesmi Deirdre leta 1907. Irski dramatik Synge je napisal dramo v treh dejanjih Deirdre of the Sorrows (1910). James Stephens je leta 1923 upodobil zgodbo v romanu Deirdre, Elona Malterre leta 1988 v romanu The Celts (1988) in Jules Watson v romanu The Swan Maiden.

Druidi – svečeniki antične keltske religije, ki so v predkrščanskem obdobju opravljali obrede in žrtvovanja. Imeli so sposobnost prerokovanja. Sodili so v razred intelektualcev, v ta razred so bili uvrščeni tudi pesniki in pravniki.

Dundalk – danes mesto na vzhodni obali Irske blizu meje s Severno Irsko.

Eithne – Connorjeva sestra v legendi Vilinski vrt.

Feadóg – tradicionalna irska pločevinasta (kositrna) piščal.

Fear Dorcha – skrivnostno hudobno vilinsko bitje v keltskih mitih in legendah.

Feidhlim ali **Fedlimid** – oče irske tragične junakinje Deirdrie.

Fergus mac Roich – eden od ulstrskih kraljev. Za svojo ženo si je izbral Nes, ki pa je želela, da Fergus v zameno za poroko dovoli njenemu sinu Conchoborju eno leto kraljevati.

Fiachra – sin kralja Lira.

Fianna – skupina mladih vojščakov v zgodnjem srednjem veku na Irskem, pojavljajo se v fenijanskem ciklu staroirske rokopisne pripovedne književnosti. Vojščaki fianne so bili zavezani strogemu kodeksu časti. Osrednje zgodbe tega ciklusa govorijo o pustolovščinah junaka Fionna Mac Cumhailla in njegovega sina Oisína. Vojščaki fianne so bili del vojaške aristokracije. Vojskovanje med plemeni v keltski družbi je bilo nekaj običajnega. Tipičen je bil keltski kult odsekanih glav v številnih bitkah.

Finnéigeas ali tudi **Fionn Éigeas** – pesnik in učitelj poezije Fionna mac Cumhailla, ki je ujel lososa modrosti.

Fionn mac Cumhaill – junak, ki se pojavi v več legendah. V Lososu modrosti prestane več ovir, da bi postal eden od vojščakov fianne, po zaužitju koščka lososa prejme vso modrost sveta. V legendi Fionn in zmaj premaga neukrotljivega zmaja in zato ga kralj imenuje za vodjo fianne. V legendi Škotski velikan skupaj s svojo ženo Uno ukane škotskega velikana, v legendi Oisín pa najde svojega izgubljenega sina Oisína.

Fionnuala – hči kralja Lira.

Goll Mac Morn – ubil je Fionnovega očeta.

Hurling – tradicionalni moštveni irski šport, ki izvira iz keltske kulture. Igra se z ukrivljenimi palicami, imenovanimi hurley, in žogo, imenovano sliotar. Igra se odvija na igrišču, podobnem nogometnemu. Cilj hurlinga je s palico žogico odbiti med vratnici, ki ju brani vratar.

Irski volčji hrt (angl. Irish wolfhound) – irska avtohtona pasma psov. Irska je znana še po kerryjskem modrem terierju (angl. Kerry blue terrier), connemarskem poniju (angl. Connemara pony), govedu ter ovcah.

Jack Dogherty – junak iz legende Kletke duš. Jack je eno najpopularnejših moških irskih imen.

Jasconius – kit iz legende Brendan.

Laoghaire – kralj iz legende o svetem Patriku.

Leborcham oziroma **Leabharcham** – modra ženska in zbadljiva pesnica, edina, ki ji je bilo dovoljeno prebivati na gradu kralja Connorja oziroma Conchoborja.

Leprechaun – irski škrat, ki nosi klobuk in usnjen predpasnik. Večinoma živi v samoti v oddaljenih krajih in izdeluje čevlje. Ponavadi škrate izda zvok kladiva pri izdelovanju čevljev. Škratje imajo skrit zaklad. Če ujamemo škrate, mu grozimo ter ga ne izpustimo z oči, nam pove, kje skriva svoj zaklad. Ponavadi škrat svojega ugrabitelja prevara, da pogleda stran, škrat pa medtem izkoristi priložnost in pobegne. Škratje ostajajo eden od klišejskih irskih mitov.

Liam – Niamhin brat.

Lir – kralj v legendi Lirovi otroci.

Macra – deška šola v mestu Armagh, kjer so med drugim igrali tudi hurling. Irski ep Táin opisuje mladega Cú Chulainna - Setanta, kako je v Emain Machi igral hurling.

Maeve ali **Medb** – hči visokega kralja Irske in žena Aililla iz kraljestva Leinster. Z možem kraljuje v utrdbi Cruachan v Connachtu. Njuno prerekanje o tem, čigavo bogastvo je večje, spravi kraljico Maeve v obup. Predvsem pa ne prenese dejstva, da v svoji čredi nima tako velikega bika, kot ga ima Ailill, belorogega Finnbennacha. Zato ukaže svojemu slu, da najde enako močnega bika, in sicer rjavega bika iz Cuailngeja. O tej zgodbi govori legenda Rjavi bik iz Cooleyja.

Naoise ali **Noisiu** – Deirdrijin tragični ljubimec.

Niamh – Liamova sestra.

Oisín – Fionnov sin.

Sadhb – Fionnova nesrečna žena in Oisínova mati, ki jo Fear Dorcha uroči in spremeni v srnico.

Samhain ali tudi **Samain** (v keltščini »konec poletja«) – najpomembnejši festival v antični keltski religiji, praznuje se 1. novembra. Na ta dan naj bi se bogovi prikazali ljudem, s katerimi so se igrali tako, da so kazali svoje nadčloveške moči. Ta festival je bil prežet z nevarnostmi, strahom in nadnaravnimi dejanji. Na ta dan so bila žrtvovanja ključna in pogosta, saj so Kelti verjeli, da brez žrtvovanj ne bi imeli uspešne letine in življenja. Samhain je bil pomemben predhodnik današnje noči čarovnic (halloweena).

Setanta – deško ime vojščaka Cú Chulainna, ki je glavni junak staroirskega epa Táin.

Sídhe ali **síthe** – označuje hrib ali kup zemlje, pod katerim živijo vile, torej dom škratov in vil.

Slane – grič 158 m nad morjem.

Sliabh Bloom Mountains – gorovje, ki se dviga na sredini Irske, njegov najvišji vrh Arderin je visok 527 m. Znano je tudi kot Slieve Bloom Mountains.

Sveti Patrik – na Irsko je prišel leta 432. Njegov prihod pomeni začetek širjenja krščanstva, čeprav nekateri viri nakazujejo aktivnost misijonarjev na jugu Irske precej pred svetim Patrikom. V spomin na zgodnjekrščanskega misijonarja in irskega škofa svetega Patrika poteka na Irskem vsako leto 17. marca tradicionalno praznovanje katoličanov, ki se praznuje že od 17. stoletja. Do prihoda krščanstva v 5. stoletju so Kelti prakticirali mnogoboštvo. Praznik se najbolj proslavlja v Dublinu; praznovanje traja pet dni, ulice so polne parad, veliko je ognjemetov in svetlobnih šovov. Večje parade se odvijajo tudi v mestih Armagh, Cork in Belfast.

Táin – staroiski ep, irska »Iliada«, ki je bila zapisana na podlagi ustnega izročila v 8. ali 9. stoletju. Osrednja zgodba Táin Bó Cuailnge govori o pohodu na govedo v Cuailngeju, ki je opisan v legendi Rjavi bik iz Cooleyja. V epu ima glavno vlogo Cú Chulainn, junak mitoloških razsežnosti, njegova junaška dejanja opisujeta dve legendi: Setanta in Rjavi bik iz Cooleyja. Irski junak navdihuje številne avtorje

od Samuela Becketta do Franka McCourta. Ep je v slovenščino prevedla Tina Mahkota.

Tara oziroma grič Tara – nahaja se ob reki Boyne na vzhodu Irske, je arheološki kompleks z več antičnimi spomeniki in sedež irskega visokega kralja. Na griču Tara so ustoličevali visoke irske kralje. Nadmorska višina griča znaša 155 m.

Tír na n-Óg – v keltski mitologiji eno od imen za onostranstvo. Kraj je opisan kot raj, nadnaravno kraljestvo večne mladosti, lepote, zdravja, obilja in veselja. V njem prebivajo bogovi iz obdobja predkrščanske Irske.

Triperesna deteljica (angl. shamrock) – opisana je v legendi o svetem Patriku in je eden od najprepoznavnejših simbolov irskega naroda. Irci jo nosijo na dan svetega Patrika, ki je zavetnik Ircev. Predstavljala naj bi Sveto trojico iz krščanskega izročila.

Uisneach – mitološki in sveti irski kraj, ki je velikokrat označen kot simbolični center Irske. Grič Uisneach velja v irski mitologiji za središče otoka. Na griču se da na dveh kvadratnih kilometrih ogledati več prazgodovinskih spomenikov.

Ulster – eno od petih kraljestev Irske. Predkrščanska Irska je bila razdeljena na petine, na pet kraljestev oziroma provinc: Ulster (Ulad) na severovzhodu, Leinster na jugovzhodu, Connacht na zahodu, Munster (Mumu) na jugozahodu in Mide, ki je bila v osrednjem delu današnje Irske.

Velikanove stopinje (angl. Giant's Causeway) – nahajajo se na antrimski obali Severne Irske, so ena njenih največjih turističnih znamenitosti. Gre za splet približno 40.000 spojenih šesterokotnih bazaltnih stebrov, ki so nastali zaradi strjevanja bazične lave po izbruhu ognjenikov pred več kot 50 milijoni let. Po legendi naj bi jih naredil velikan Fionn mac Cumhaill. Do Škotske je od obale, kjer so Velikanove stopinje, približno 20 km. Od leta 1986 je to območje vpisano v Unescov seznam svetovne dediščine.

Vitezi rdeče veje v Ulstru (angl. Red Branch Knights of Ulster) – pripadali so kraljestvu Ulster in so služili kralju Conchoborju/Connorju. Kraljeva palača je bila v Emainu blizu Armagha, kjer so se vitezi vsako poletje urili. Najznamenitejši poveljnik je bil Cú Chulainn, na pol bog. Drugi poveljniki so bili še Fergus mac Roy, Conall Kernach, Naisi, Ainle, Ardan in drugi.

Izgovorjava imen

Ailill Éjlil	Eithne Êtna	Niamh Níjəf
Aodh Éj	Fear Dorcha Fír Dórša	Oisín Ouśín
Aoife Ífə	Feidhlim Fějlim	Sadhb Sájv
Bran in Sceolán Brán in Skjəlôn	fianna fíjəna	Samhain Sauən
Caomhóg Kuívoug	Finnbhennach Finvênəh	Sliabh Bloom Šliəv Blúm
Connacht Kōnaht	Finnéigeas Finêgas	Tír na n-Óg Tír nə-noug
Cooley Kúli	Fionnuala Fjənula	Uisneach Íšnah
Coomara Kumára	Laoghaire Liəřə	Una Úna
Cú Chulainn Ku-kolən	Leabharcham Leorkəm	
Cumhall Kúl	Maeve Mějf	
Eisirt Eširt	Naoise Nějšə	

Irske legende

Zbirka tradicionalnih legend vsebuje najbolj priljubljene zgodbe z Irske. Legende so namenjene otrokom vseh starosti, prevodi legend in ilustracije so avtorsko delo dijakov in profesorice Gimnazije Lava s Šolskega centra Celje.

